

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 230/2024-49

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Tatianou Jánošíkovou, advokátkou, Rooseveltova 794/6, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 21Ek/4116/2021 zo 16. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti a návrhu na nariadenie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a sťažnostná argumentácia

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu sp. zn. 21Ek/4116/2021 zo 16. januára 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada nahradiť trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je povinným v prebiehajúcom exekučnom konaní o vymoženie 12 726,46 eur s príslušenstvom na základe nespotrebitel'ského rozhodcovského rozsudku Slovenského arbitrážneho súdu zriadeného Asociáciou Slovenských arbitrážnych súdov, z.z.p.o. (ďalej len „rozhodcovský súd“), sp. zn. 13/11/20 zo 16. februára 2021, vykonateľného 7. apríla 2021 (ďalej len „exekučný titul“). V napadnutom exekučnom konaní podal návrh na zastavenie exekúcie, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka sp. zn. 21Ek/4116/2021 z 10. júna 2022 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho

úradníka“) tak, že návrh sťažovateľa zamietol. V odôvodnení svojho uznesenia vyšší súdny úradník v súvislosti s námietkami sťažovateľa uviedol, že súd môže prihliadať len na tie skutočnosti, ktoré nastali po vzniku vymáhaného nároku. Nejde o spotrebiteľský vzťah, na ktorý by sa vzťahovala osobitná ochrana, exekučným titulom nie je rozhodcovský rozsudok na podklade spotrebiteľskej zmluvy, a (s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo/9/2021, ako aj ustálenú rozhodovaciu prax ústavného súdu) exekučný súd preto nie je oprávnený preskúmať rozhodcovský rozsudok, právomoc rozhodcovského súdu, (ne)platnosť rozhodcovskej zmluvy, doručovanie dokumentov rozhodcovským súdom ani aktívnu či pasívnu legitímáciu v spore. V prípade námietky nedostatku právomoci rozhodcovského súdu poukázal na možnosť uvedené namietať v rozhodcovskom konaní podľa § 21 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“) a možnosť podania žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 zákona o rozhodcovskom konaní. K doručovaniu písomností sťažovateľovi v priebehu rozhodcovského konania okresný súd uviedol, že rozhodcovský súd doručoval listiny do vlastných rúk, na adresu uvedenú v zmluve, ktorá bola totožná s adresou uvedenou v registri obyvateľov. Konštatoval, že zásielka sa vrátila ako neprevzatá v odbernej lehote. Pokiaľ išlo o hmotnoprávne námietky sťažovateľa týkajúce sa rozhodcovského rozsudku, nimi sa nemohol zaoberať, keďže ich mal sťažovateľ namietať v základnom konaní pred rozhodcovským súdom. Keďže sťažovateľ neprodukoval ani nepreukázal žiadne skutočnosti odôvodňujúce právny záver o zániku vymáhaného nároku, o zrušení exekučného titulu ani skutočnosti brániace vymáhateľnosti exekučného titulu, jeho návrh zamietol ako nedôvodný.

3. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľ podal sťažnosť, v ktorej namietať priznanie nároku v hrubom rozpore s úverovou zmluvou, dobrými mravmi a zásadami poctivého obchodného styku (čerpanie úveru v sume 6 000 eur, bola priznaná pohľadávka 12 726,46 eur). Namietať aj priznanie úrokov a zmluvnej pokuty, ktorú považoval za neprimeranú a v tejto súvislosti namietať aj neuplatnenie moderačného práva rozhodcovským súdom. Tvrdil, že okresný súd má právomoc preskúmať zákonnosť „úžernického“ exekučného titulu. Okresný súd o sťažnosti rozhodol napadnutým uznesením, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú. Z obsahu dokumentácie vyplývalo, že úver bol poskytnutý povinnému v 1. rade ako podnikateľovi, a sťažovateľ má postavenie spoludlžníka. Zo žiadosti o poskytnutie úveru vyplýva, že peňažné prostriedky mali slúžiť na zariadenie kancelárie, preto exekučný súd argumentáciu sťažovateľa o spotrebiteľskom charaktere úveru neakceptoval. Považoval za nutné uviesť, že zabezpečenie úveru fyzickou osobou nie je možné vyhodnotiť ako zmenu právneho vzťahu z obchodnoprávneho na spotrebiteľský vzťah len z tohto dôvodu, pretože ide o akcesorický zabezpečovací vzťah. Poukázal na skutočnosť, že nebolo preukázané, že by sa povinní (vrátane sťažovateľa) v základnom konaní bránili alebo by podali žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Z uvedeného dôvodu exekučný titul musel akceptovať a mohol prihliadať len na tie skutočnosti, ktoré vznikli po jeho vydaní a mali by za následok zastavenie exekúcie. Konštatoval, že takéto skutočnosti neboli prezentované a ani zistené, preto podľa § 250 ods. 1 Civilného sporového poriadku sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

4. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. V ústavnej sťažnosti uvádza okolnosti, za ktorých došlo k vzniku pohľadávky, opisuje priebeh konania pred rozhodcovským súdom a následne okresným súdom,

pričom opakovane namieta nespôsobilosť a nevykonateľnosť exekučného titulu, výšku vymáhaného nároku, ktorý je v zjavnom nepomere s pôvodným záväzkom, neplatnosť rozhodcovskej zmluvy, neprijateľnosť podmienok v zmluve o úvere, nedostatok právomoci rozhodcovského súdu.

5. Vo vzťahu k exekučnému titulu sťažovateľ namieta, že rozhodcovský súd nesprávne a formalisticky pristupoval pri judikovaní nároku, neprihliadol na skutočnosť, že sťažovateľ nepristúpil k dohode o zmluvnej pokute, úplne rezignoval na požiadavku primeranosti zmluvnej pokuty a spravodlivosti rozhodnutia vzhľadom na neprípustnú a excesívnu kumuláciu parciálnych nárokov oprávneného, ktoré sú vo svojej podstate v rozpore s dobrými mravmi a zásadami poctivého obchodného styku, pričom v konečnom dôsledku ide o legalizovanie úžery.

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 230/2024-13 z 25. apríla 2024 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

7. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k prijatej ústavnej sťažnosti.

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Podpredseda okresného súdu v stanovisku sp. zn. 1 Spr 4045/24 zo 14. mája 2024 odkázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorá v podstatnom uviedla, že okresný súd sa s námietkami sťažovateľa vysporiadal už v rozhodnutí vyššieho súdneho úradníka tak, že prejednávajúcu vec posúdil ako nespotebitel'skú, na ktorú sa nevzťahuje právomoc exekučného súdu vykonávať hmotnoprávny prieskum vydaného exekučného titulu. Sťažovateľ ani v sťažnostnom konaní, ani v žiadnom zo svojich podaní nevzniesol námietku, že by sa jeho vzťah vyplývajúci z úverovej zmluvy mal považovať za iný ako podnikateľský vzťah.

9. Po preštudovaní obsahu súdneho spisu spolu s pripojenou ústavnou sťažnosťou zákonná sudkyňa zotrúva na závere vyslovenom v napádanom rozhodnutí, že z obsahu zabezpečenej zmluvnej dokumentácie jednoznačne vyplýva, že úver bol poskytnutý povinnému 1 ako podnikateľovi a povinný 2 (sťažovateľ) je v zmluve označený len ako spoludlžník, pričom účelom úveru bolo nesporene zabezpečenie prevádzkových nákladov a zariadenie novej kancelárie povinného 1. Skutočnosť, že zabezpečenie splnenia úveru bolo realizované fyzickou osobou (povinným 2), nie je možné vyhodnotiť ako zmenu právneho vzťahu z obchodno-právneho na spotrebitel'ský len z toho dôvodu, že toto zabezpečenie bolo poskytnuté zo strany fyzickej osoby. Zabezpečovacie prostriedky sú akcesorické, a teda sa vzťahujú na hlavný záväzok. Z tohto dôvodu nie je vzťah medzi oprávneným a povinným 2 vzťahom dodávateľa a spotrebitel'a, keďže do osobitného režimu v rámci ochrany spotrebitel'a patria len zmluvné vzťahy uzavreté mimo a nezávisle od akejkoľvek podnikateľskej činnosti alebo účelu zmluvy s cieľom uspokojiť vlastnú súkromnú potrebu jednotlivca. Právny režim spotrebitel'a je v danom prípade vylúčený práve v dôsledku účelu zmluvy (podnikateľská činnosť), ku ktorému povinný 2 ako konateľ poskytol zabezpečenie. Exekučné konanie je vedené na podklade právoplatného a vykonateľného rozhodcovského rozsudku, ktorý nemá spotrebitel'ský charakter, preto je vylúčené, aby okresný súd vo vykonávanom konaní pristupoval k vecnému prieskumu toho rozhodnutia (exekučného titulu). Uvedený právny názor

okresného súdu vychádza z rozhodovacej činnosti ústavného súdu, ktorým ústavný súd reflektoval na zmenu právnej úpravy od 1. januára 2015, keď nadobudol účinnosť zákon č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní“). V inom ako spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní však je potrebné vychádzať z aplikácie právneho názoru o nemožnosti preskúmať právomoc rozhodcovského súdu exekučným súdom v exekučnom konaní. Na podporu tohto právneho názoru zákonná sudkyňa poukazuje na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 265/2020-59 z 15. decembra 2020.

10. K námietke sťažovateľa o neexistencii rozhodcovskej doložky zákonná sudkyňa poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 282/2020 z 10. novembra 2020, v ktorom ústavný súd vyslovil, že v inom ako spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní exekučný súd nie je oprávnený skúmať právomoc rozhodcovského súdu z dôvodu neplatnosti, resp. neexistencie rozhodcovskej doložky, resp. zmluvy. Na uplatnenie takejto námietky existujú inštitúty podľa zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, a to námietka nedostatku právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy podľa § 21 zákona o rozhodcovskom konaní a žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 zákona o rozhodcovskom konaní. Možnosť uplatnenia týchto inštitútov v inom ako spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní vylučuje skúmanie právomoci rozhodcovského súdu v exekučnom konaní. Nevyužitie týchto inštitútov „v iných než spotrebiteľských veciach znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu, a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v exekučnom konaní.“ (IV. ÚS 195/2023).

11. Vo vzťahu k namietanej výške priznanej zmluvnej pokuty ako neprimerane vysokej a v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku spolu s tvrdením, že sťažovateľ ako povinný 2 – spoludlžník, nepristúpil k dohode o výške zmluvnej pokuty, zákonná sudkyňa uvádza, že toto sťažovateľovo tvrdenie neobstojí, keď je potrebné poukázať na znenie § 533 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov o pristúpení k záväzku, podľa ktorého „Kto bez súhlasu dlžníka dohodne písomne s veriteľom, že splní za dlžníka jeho peňažný záväzok, stáva sa dlžníkom popri pôvodnom dlžníkovi a obaja dlžníci sú zaviazaní spoločne a nerozdielne.“. Pristúpenie k peňažnému záväzku je totiž zabezpečovacím inštitútom, ktorý spôsobuje zmenu v subjektoch záväzkového právneho vzťahu, nie zmenu v jeho obsahu. Možno teda pristúpiť len k celému záväzku, nie iba k jeho vybranej časti.

12. Rozhodcovský súd sa výškou zmluvnej pokuty zaoberal v bode 20 exekučného titulu, pričom ju vyhodnotil ako primeranú porušenej povinnosti, majúci na zreteli, že bolo v dispozícii povinného ovplyvniť jej konečnú výšku úhradou dlžnej sumy. Zároveň uviedol, že v zmluvnej pokute je zahrnutý aj úrok z omeškania, ktorý si oprávnený nepožadoval duplicitne, ale až po splnení podmienok na vznik maximálnej výšky zmluvnej pokuty. Moderácia výšky zmluvnej pokuty v zmysle § 301 Obchodného zákonníka je pritom právom konajúceho súdu (i rozhodcovského), nie jeho povinnosťou. V tomto smere zákonná sudkyňa nevidí žiadne porušenie právnych predpisov, najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že v danom prípade nejde o spotrebiteľský právny vzťah.

13. V závere okresný súd uviedol, že ústavný súd v jednom zo svojich posledných rozhodnutí (sp. zn. I. ÚS 684/2022 z 8. decembra 2022) uviedol, že zákonodarca v § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) výslovne normatívne upravil viazanosť ústavného súdu rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, aby nebolo pochyb, že ústavný súd nebude za navrhovateľa určovať rozsah ústavného prieskumu ani vyhľadávať konkrétne dôvody, pre ktoré sa navrhovateľ obracia na ústavný súd (nad rozsah návrhu navrhovateľa ústavný súd môže rozhodnúť len v konaní o súlade právnych predpisov). Aj v konaní pred ústavným súdom teda platí zásada *iudex ne eat ultra petita partium* (sudca nech nejde nad návrhy strán). Dôvody návrhu (kvalitatívna stránka ústavného prieskumu) predstavujú opísanie toho, z akých konkrétnych skutkových a právnych dôvodov navrhovateľ považuje napadnutý postup alebo rozhodnutie za porušenie ústavy, resp. dohovoru. Aj pri dôvodoch návrhu ústavný súd zásadne akceptuje autonómiu vôle navrhovateľa a ak zákon o ústavnom súde vyslovene neuvádza inak, nemá možnosť rozhodovať *ultra petitem* a rozširovať ochranu ústavnosti nad rámec, ktorý navrhovateľ požaduje (navrhuje). Z viazanosti ústavného súdu dôvodmi návrhu vyplýva aj povinnosť navrhovateľa uviesť dostatok skutkových tvrdení, právne relevantné dôvody vo vzťahu k namietanému porušeniu toho-ktorého ústavného práva alebo slobody (ústavnoprávnu argumentáciu) [porov. Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 257.].

14. Vychádzajúc z uvedeného, bol okresný súd toho názoru, že sťažovateľove námietky nie sú spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia, preto ústavnú sťažnosť považuje za nedôvodnú.

II.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

15. Zúčastnená osoba v podaní doručenom 23. mája 2024 sa vyjadrila k ústavnej sťažnosti sťažovateľa. V podstatnom zdôraznila, že napadnuté uznesenie sa netýka spotrebiteľskej veci, a *ex offio* preskúmanie neprijateľných zmluvných podmienok, osobná pôsobnosť smernice Rady 93/13/EHS a rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) na vec nedopadajú. Argumentovala tým, že ide o vymożenie záväzkov dohodnutých v zmluve o úvere, ktorú uzavrela obchodná spoločnosť konajúca konateľom (sťažovateľom), ktorý bol zároveň jej jediným spoločníkom, pričom čerpanie úveru bolo výlučne z dôvodu financovania podnikateľských potrieb, čo bol v zmluve vymedzené. Sťažovateľ pristúpil k záväzku dlžníka (obchodnej spoločnosti) ako spoludlžník.

16. Súdny dvor o čosi podrobnejšie uvádza a argumentuje tým, že na preukázanie postavenia spotrebiteľa nepostačuje len okolnosť, že zmenkový ručiteľ je fyzickou osobou. Do osobitného režimu v oblasti ochrany spotrebiteľa (v danom prípade išlo o aplikáciu v rámci Bruselského dohovoru) patria len zmluvy uzavreté mimo a nezávisle od akejkoľvek podnikateľskej činnosti alebo povolania, alebo účelu s jediným cieľom uspokojiť vlastnú súkromnú spotrebu jednotlivca, pričom takáto ochrana nie je odôvodnená v prípade zmluvy, ktorej účelom je podnikateľská činnosť alebo povolanie (obdobne rozsudok Súdneho dvora vo veci Johann Gruber proti Bay Wa AG z 20. januára 2005).

17. Význam „funkčného vzťahu“ medzi fyzickou osobou a obchodnou spoločnosťou, za ktorej záväzky sa preberá ručenie, ktoré sa zabezpečujú záložným právom k nehnuteľnosti vo vlastníctve fyzickej osoby alebo sa poskytuje iná forma záruky fyzickou osobou, bol Súdny dvorom

zdôraznený aj v ďalšej judikatúre, osobitne napríklad C-534/15. Osoby poskytujúce zábezpeku za záväzky obchodnej spoločnosti z jej podnikania, ktoré majú funkčný vzťah s obchodnou spoločnosťou, nie sú spotrebiteľmi. Sťažovateľ bol jediným spoločníkom v obchodnej spoločnosti FREECON s.r.o. a súčasne jediným konateľom v čase uzavretia zmluvy o úvere.

18. Sťažovateľ vo vzájomnom vzťahu medzi ním a zúčastnenou osobou nikdy nekonal ako spotrebiteľ a ani nenadobudol takéto postavenie. Jeho záväzok voči zúčastnenej osobe vyplynul výhradne z toho, že ako fyzická osoba (ktorá bola okrem iného konateľom v spoločnosti dlžníka, čiže mal preukázateľne funkčný vzťah k danej spoločnosti) pristúpil v súlade s § 533 Občianskeho zákonníka k záväzkom tohto dlžníka (obchodnej spoločnosti, v ktorej bol konateľom) a zaviazal sa ich uhradiť spoločne a nerozdielne. Na základe pristúpenia mu nevznikol žiadny nárok na poskytnutie úveru ako predmetu plnenia na základe uzavretej zmluvy o úvere medzi dlžníkom (v exekučnom konaní ako povinný 1) a zúčastnenou osobou (v exekučnom konaní ako oprávnený).

19. Rozhodnutie Súdneho dvora vo veci C-570/21 sa ani skutkovo a ani právne nepodobá na skutkovú a právnu stránku veci zmluvného vzťahu, ktorý vznikol medzi zúčastnenou osobou (veriteľom), povinným 1 (dlžníkom) a sťažovateľom (spoludlžníkom).

20. V uvedenom rozhodnutí predovšetkým Súdny dvor riešil otázku spotrebiteľského postavenia účastníkov úverovej zmluvy – dlžníkov na základe „dvojitého“, resp. „zmiešaného“ účelu čerpania peňažných prostriedkov – „prostriedky boli čiastočne využité na obchodný účel jedného z dlžníkov a čiastočne na účel nesúvisiaci s vykonávanou obchodnou činnosťou“. Takáto skutočnosť však v prípade úverovej zmluvy, z ktorej nároky sa vymáhajú v exekučnom konaní, absentuje. Výrok 2 rozsudku vo veci C-570/21 bol formulovaný v nadväznosti na zmiešaný účel čerpania úveru (keď jeden účel sa vzťahoval na podnikateľskú činnosť jedného z dlžníkov a druhý účel nie) a osoby na strane dlžníka čerpali prostriedky pre seba.

21. Ďalej podľa uvedeného rozsudku je podstatné posúdenie účelu čerpania úveru z pohľadu, či obchodný účel prevláda alebo neprevláda. Výrok 2 rozsudku je aplikovateľný iba v prípade splnenia podmienky uvedeného v jeho náveti *«na účely určenia, či sa na určitú osobu vzťahuje pojem „spotrebiteľ“ v zmysle tohto ustanovenia, a konkrétnejšie, či obchodný účel zmluvy o úvere, ktorú táto osoba uzavrela, je natoľko obmedzený, že v celkovom kontexte tejto zmluvy neprevláda»*.

22. V prípade zmluvného vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom bol len jeden účel – čerpanie úveru pre podnikateľské účely, pričom účel bol v zmluve aj konkretizovaný. Nekonal tu dvaja dlžníci, ale iba jeden. Sťažovateľ nekonal ako dlžník, o úver nežiadal ani pre seba a ním (ako súkromnou, fyzickou osobou) definované účely. Účel čerpania definoval dlžník, v mene ktorého sťažovateľ konal.

23. Jediný účel čerpania úveru bol podnikateľský, konkretizovaný v bodoch 1.1 a 1.2 (vybavenie novej kancelárie). V tomto prípade sťažovateľ objektívne nesledoval žiadne čerpanie úveru, pretože ako spoludlžník nepristupoval k úverovej zmluve ako celku. Pristupoval výhradne len k jednej parciálnej zložke z komplexu všetkých práv a povinností strán z úverovej zmluvy – k záväzku uhradiť úver s príslušenstvom, a prípadné záväzky vyplývajúce z porušenia zmluvy.

24. Sťažovateľ teda svojím pristúpením nesledoval ani obchodný a ani neobchodný účel. Jeho pristúpenie malo výlučne zabezpečovací charakter – čo vyplýva inak aj zo znenia článku 4 samotnej

úverovej zmluvy, kde je jediné ustanovenie zmluvy definujúce právne postavenie a rozsah záväzkov spoludlžníka.

25. Na základe všetkých uvedených skutočností zúčastnená osoba zastáva názor, že v zmysle kritérií definovania spotrebiteľa (počnúc rozhodnutím C-464/01, C-534/15 a aj rozhodnutím C-570/21) sťažovateľ objektívne nenapĺňa kritériá pojmu „spotrebiteľ.“ Iný záver by bol minimálne v rozpore s uvedenými rozhodnutiami Súdneho dvora, ale aj súdnou praxou všeobecných súdov vrátane najvyššieho súdu (rozhodnutie R 18/2017).

26. Je na tomto mieste zásadne podstatné aj to, že ani sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti nikde netvrdí, že by mal mať postavenie spotrebiteľa.

27. Zo skutočnosti, že vymáhaný nárok nemá žiadnu charakteristiku spotrebiteľského nároku a sťažovateľ nemá postavenie spotrebiteľa, vyplýva podstatná skutočnosť, a to že podstata ústavnej sťažnosti je neodôvodnená a má smerovať k ústavnému prieskumu takých argumentov, v ktorých neboli sťažovateľom využité prostriedky súdnej ochrany pred všeobecným súdom. Z toho dôvodu a vzhľadom na princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov nemôže byť obsah sťažovateľovej argumentácie predmetom ústavného prieskumu. K otázke právomoci exekučného súdu posudzovať v nespotebiteľských rozhodcovských konaniach bola právomoc rozhodcovských súdov ústavným súdom vyriešená (pozri napr. IV. ÚS 22/2020, IV. ÚS 195/2023). Bolo ustálené, že v inom ako spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní exekučný súd nie je oprávnený skúmať právomoc rozhodcovského súdu z dôvodu neplatnosti, resp. neexistencie rozhodcovskej zmluvy, keďže na uplatnenie takejto námietky existujú v zmysle zákona o rozhodcovskom konaní iné inštitúty. Možnosť uplatniť námietku nedostatku právomoci rozhodcovského súdu a možnosť podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku v nespotebiteľských veciach vylučuje skúmanie právomoci rozhodcovského súdu v exekučnom konaní, pričom nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu, a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v exekučnom konaní.

28. Čo sa týka obsahu ústavnej sťažnosti, zúčastnená osoba uvádza, že jej obsah je výlučne zameraný a smeruje na prieskum otázok, ktoré sa týkajú tzv. podústavného práva a ktoré vinou sťažovateľa neboli predmetom žiadneho meritórneho prieskumu pred všeobecným súdom. Námietky proti platnosti rozhodcovskej zmluvy, zmluvnej pokute či zosplatneniu „budúcich úrokov“ a nemožnosti pristúpiť k neexistujúcemu záväzku a pod. nemôžu byť za už opísaných okolností predmetom prieskumu v konaní pred ústavným súdom z dôvodu, že sa sťažovateľ ich prieskumu nedomáhal pred všeobecným súdom, ale sú aj zjavne nedôvodné.

29. Zúčastnená osoba dodáva, že sťažovateľ opomenul uviesť, že spoločnosť povinného 1 „predal“ (teda previedol obchodný podiel), za konateľa vymenoval osobu, ktorá vystupovala a vystupuje podľa obchodného registra vo viac ako 400 obchodných spoločnostiach. Svedčí o tom rozhodnutie jediného spoločníka založené v zbierke listín obchodného registra pre spoločnosť povinného 1 (ktorý bol medzičasom už rozhodnutím súdu aj zrušený). Prevod sa uskutočnil v roku 2018 (9. februára 2018), čo bolo v čase dlhodobého neplnenia záväzkov zo zmluvy o úvere (v danom čase bolo uhradených 848,83 eur namiesto 4 242,15 eur pri riadnom splácaní).

II.3. Replika sťažovateľa:

30. Stanovisko okresného súdu a zúčastnenej osoby bolo zaslané na vyjadrenie právnej zástupkyňi sťažovateľa, ktorá v lehote určenej ústavným súdom na výzvu ústavného súdu nereagovala. Následne 9. októbra 2024 doručila ústavnému súdu podanie, v ktorom len uviedla, že sťažovateľ nemal žiadny benefit z predmetného úveru, bol to úver poskytnutý výlučne obchodnej spoločnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že vo veci konajúci súdny exekútor oznámil sťažovateľovi, že exekúciu vykoná predajom nehnuteľností v jeho vlastníctve, navrhla, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení, ktorým by príslušnému súdnemu exekútorovi uložil povinnosť zdržať sa výkonu exekúcie predajom nehnuteľností vo výlučnom vlastníctve sťažovateľa, v ktorých býva.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

31. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom súdneho spisu, ktorý si zadovážil (z ktorého sú zrejmé všetky procesné úkony, pozn.), dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

32. Podľa judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 5/00, III. ÚS 245/06, I. ÚS 281/2013) nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí uskutočňovaný podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z judikovaného záveru o súdnej exekúcii ako súčasti základného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 5/00, III. ÚS 245/06) vyplýva, že súdna exekúcia vykonávaná podľa Exekučného poriadku musí byť uskutočňovaná aj v súlade s princípmi spravodlivého procesu v širšom slova zmysle, ktoré sú obsiahnuté v čl. 46 až čl. 48 ústavy.

33. Pri skúmaní ústavnej udržateľnosti právnych záverov okresného súdu v napadnutom uznesení sa ústavný súd tiež oboznámil s obsahom uznesenia vyššieho súdneho úradníka, ktoré je rekapitulované v napadnutom uznesení.

34. Odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu v spojení s uznesením vyššieho súdneho úradníka predstavuje podľa ústavného súdu dostatočný základ na jeho výrok, ktorým zamietol návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie. Okresný súd vo svojich uzneseniach primeraným, logickým, zrozumiteľným a vyčerpávajúcim spôsobom sťažovateľovi objasnil, prečo bol jeho návrh na zastavenie exekúcie zamietnutý, preto napadnuté uznesenie nemožno považovať za zjavne neodôvodnené. Právne závery okresného súdu v uvedených uzneseniach rovnako nemožno považovať za arbitrárne, t. j. také, ktoré by nemali oporu v zákone, resp. by popierali podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení exekučného poriadku a zákona o rozhodcovskom konaní. Z odôvodnení predmetných uznesení vyplýva, že okresný súd sa jednotlivo vysporiadal s námietkami sťažovateľa v návrhu na zastavenie exekúcie a následne v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka. Ústavný súd považuje za nadbytočné opakovať tieto dôvody, pričom odkazuje na súhrn odôvodnení týchto uznesení vymedzený v tomto náleze (bod I), prípadne na samotné uznesenia okresného súdu.

35. Z odôvodnení uznesení je zjavné, že okresný súd na podklade dostupných dôkazov jednoznačne vyhodnotil, že rozhodcovský rozsudok bol sťažovateľovi riadne doručovaný na adresu jeho trvalého

pobytu, na ktorej riadne prebral iné písomnosti doručované v rozhodcovskom konaní a tiež v exekučnom konaní. Dospel pritom k záveru, že na prípad sťažovateľa možno aplikovať doručenie rozhodcovského rozsudku na základe fikcie doručenia. Ústavný súd nezistil také okolnosti (osobitne z argumentácie sťažovateľa), ktoré by viedli k záveru o arbitrárnosti, a tým aj k ústavnej neudržateľnosti uvedeného právneho záveru.

36. Na uvedený právny záver nadväzuje aj právny záver okresného súdu, podľa ktorého exekučný súd nemá oprávnenie preskúmať právomoc rozhodcovského súdu, ktorý rozhodoval v nespotebiteľskom rozhodcovskom konaní. Na preskúvanie právomoci a iných otázok slúžia totiž inštitúty podľa zákona o rozhodcovskom konaní (námietka nedostatku právomoci a žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku). Uvedený právny názor okresného súdu vychádza z rozhodovacej činnosti ústavného súdu (napr. nálezy sp. zn. IV. ÚS 282/2020 z 10. novembra 2020 a sp. zn. I. ÚS 265/2020 z 15. decembra 2020). V označených nálezoch ústavný súd odkázal na svoju judikatúrnu líniu, ktorú začal nález sp. zn. II. ÚS 300/2018 z 5. septembra 2018, a na ďalšie nadväzujúce rozhodnutia (II. ÚS 395/2019, IV. ÚS 22/2020, II. ÚS 298/2020), ktorými ústavný súd reflektoval na zmenu právnej úpravy od 1. januára 2015, keď nadobudol účinnosť zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Oddelením zákonnej úpravy nespotebiteľského a spotrebiteľského rozhodcovského konania, ku ktorému došlo zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, sa markantným spôsobom zvýraznil rozdiel oboch týchto konaní spočívajúci predovšetkým vo zvýšenej ochrane spotrebiteľa ako „slabšej strany“ v rámci zmluvného vzťahu a nadväzujúceho rozhodcovského konania. V inom ako spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní však je potrebné vychádzať z aplikácie už prezentovaného právneho názoru o nemožnosti preskúmať právomoc rozhodcovského súdu exekučným súdom v exekučnom konaní.

37. Ústavný súd zároveň v uznesení sp. zn. I. ÚS 228/2021 a rovnako aj v uznesení sp. zn. IV. ÚS 195/2023 zotrval na správnosti právnych záverov vymedzených v náleze sp. zn. II. ÚS 300/2018 a nadväzujúcich rozhodnutiach reprezentovaných právnym názorom o nemožnosti preskúmať právomoc rozhodcovského súdu v rámci nespotebiteľského rozhodcovského konania v exekučnom konaní exekučným súdom, s ktorým sa druhý senát v plnej miere stotožňuje.

38. K aplikovateľnosti osobnej pôsobnosti smernice Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách na sťažovateľa najmä so zreteľom na interpretáciu Súdneho dvora Európskej únie v rozsudku C-570/21 ústavný súd konštatuje, že tam uvedené východiská a závery vylučujú možnosť jej aplikácie. Tento úver bol poskytnutý výlučne obchodnej spoločnosti na identifikovaný podnikateľský účel (zariadenie kancelárie). Podľa rozhodnutia Súdneho dvora C-534/15 osoby poskytujúce zábezpeku za záväzky obchodnej spoločnosti z jej podnikania, ktoré majú funkčný vzťah s obchodnou spoločnosťou, nie sú spotrebiteľmi. Uvedenému záveru korešponduje aj aplikovateľný záver najvyššieho súdu v uznesení sp. zn. 5Ndc/10/2016 z 9. novembra 2016 (R 18/2017), v ktorom konštatoval, že „*Fyzická osoba, ktorá ako konateľ alebo spoločník má úzke väzby k obchodnej spoločnosti, sa nepovažuje za spotrebiteľa v ručiteľskom vzťahu, v ktorom zabezpečuje záväzok tejto obchodnej spoločnosti zaplatiť kúpnu cenu z kúpnej zmluvy medzi podnikateľmi.*“. Z uvedeného dôvodu nemožno hovoriť ani o sťažovateľovom postavení ako o postavení spotrebiteľa v preskúvanom vzťahu, preto sa na neho nevzťahovala ochrana spotrebiteľa a nebolo potrebné exekučný titul podrobiť *ex officio* preskúmaniu z hľadiska toho, či obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Pri ďalších námietkach sťažovateľa (o rozhodcovskej zmluve, nárokoch priznaných v rozpore so zákonom a pod.) možno

konštatovať, že ide o námietky vecného charakteru týkajúce sa veci samej, ktoré bolo možné uplatňovať primárne v rozhodcovskom konaní, prípadne v žalobe o zrušenie rozhodcovského rozsudku, a nie v exekučnom konaní. Tieto námietky s poukazom na princíp subsidiarity ústavný súd považoval za neprípustné, preto sa nimi bližšie nezaoberal.

39. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd v súhrne dospel k záveru, že po preskúmaní veci je potrebné konštatovať, že napadnutým uznesením okresného súdu nedošlo k porušeniu tvrdených základných práv sťažovateľa. Preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa v celom rozsahu nevyhovelo.

40. V nadväznosti na tento záver ústavný súd už nemohol vyhovieť ani návrhu na nariadenie dočasného opatrenia, keďže dočasné opatrenie zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej (§ 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

41. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu